

Paul Tengesdal

Det private telefonselskapet Bjerkreim Telefon A/S

I virksomhet fra 1924 til 1943

Telefonen kom til Bjerkreim i 1901, med ei linje til Bjerkreim og Gjedrem korlensmannen budde. Denne linja og andre hovedlinjer i kommunen var rikstelefonlinjer som Egersund Telefonselskap A/S åtte. I 1924 vart Bjerkreim Telefon A/S stifta og siden dreiv og åtte de lokale linjene i kommunen fram til 1943 da Telegrafverket overtok heile telefonanlegget. Egersund sentral vart automatisert i 1932. men det skulle gå heile 46 år (12. oktober 1978) før Bjerkreim og Vikeså sentral vart automatiserte som de siste i Dalane.

EN PROTOKOLL DUKKER OPP

Det ble nylig foretatt en loftsrydding etter et dødsbo i Bjerkreim. Da dukket det opp «Forhandlings-protokoll for Bjerkreim telefon A/S» som jeg fikk overlevert. Denne var det ingen som visste om eksisterte. Protokollen omhandler telefonutbygging, drift osv. av telefonanlegget i Bjerkreim, fra 1924 og fram til 1943, og er således en viktig dokumentasjon for denne virksomheten i Bjerkreim. Dette har vært et godt kildemateriale for denne artikkelen. Protokollen er deretter overlatt til Kommunearkivet på Vikeså.

ETT AV MANGE TELEFONAPPARATER

Dette telefonapparatet fikk vi av Telegrafverket da vi flyttet til Oremo 16. april 1947. Apparatet er en såkalt «tysk felttelefon» som landet overtok som krigsmateriell etter freden i 1945. Telegrafverket satte kun på et norsk instruksjonskilt og tok telefonene i bruk uten endringer.

Telegrafen kjem til Egersund

Den første telegraflinja vart åpna i USA i 1844. Året etter vart det åpna telegraflinje i England og i Frankrike. Og fem år seinere vart disse to stormaktene bundet sammen gjennom kabel over den engelske kanal. I 1848 vart det beslutta å undersøke mulighetene for å anlegge en elektrisk telegraf i Norge. Det vart så beslutta å bygga telegraflinje mellom Christiania og Drammen. Denne vart åpna i 1855. Samme året vart det svenske telegrafnettet koblet til Halden, og telegrafren nådde heilt vest til Mandal. Planen var å knytte Norge sammen gjennom et linjenett langs kysten.

I 1857 bevilget Stortinget penger til trasèen Mandal–Stavanger. Arbeidet kom straks i gang og den 25. august 1857 kunne en sende og motta morsesignaler fra telegrafstasjonen i Egersund.

*Telegraflinjen mellom Flekkefjord og Egersund bygges forbi Hetland i Heskestad i 1857.
Det kreves bare en tråd å sende morsesignaler, den festes i toppen av stolpen.*

Telefonen kjem til Bjerkreim

I 1876 fann A. Graham Bell opp telefonen som var i stand å overføre lyd over store avstander. Det første telefonanlegget i Norge vart åpna i 1880, og var med sentraler i Oslo og Drammen. Ikke lenge etter vart det oppretta lokale telefonselskap i flere kommuner rundt om i Norge. Fra omkring århundreskiftet kom staten sterkere inn, og Telegrafverket overtok etter kvart i alt 200 private telefonanlegg.

I Stavanger Aftenblad 11/10-1901 kan vi lese: *Telefonanlegg fra Egersund til Bjerkreim vil i nær framtid bli påbegynt. Egersund Telefonselskap bekoster alt med unntagelse av stopene, som anskaffes av privatmenn, Bjerkreim kommune har intet ville yte. Linjen kommer til å ende på gården Gjedrem.*

Grunnen for at linja skulle gå fram til Gjedrem var at her budde lensmann Tollef Gjedrem. Slik var det fram til 1919 da sonen Kjetil Gjedrem overtok lensmannsombudet og busette seg på Bjerkreim. Telefonlinja gjekk bare den beineste vegen tvers gjennom åker og eng på de gardene ho gjekk gjennom. Det var bare lærer og skulemester Gitle Birkrem på Bjerkreim og lensmann Tollef Gjedrem på Gjedrem og kanskje noen få andre som først av hadde telefon.

Denne første linja kom i 1901. Siden kom det telefon opp til Vikeså, til banken og andre. Linja fra Egersund var rikstelefonlinje og tilhørte Egersund Telefonselskap. I 1918 fekk Tengesdal telefonlinje fra samme selskapet, fra Ege i Egersund, og i 1920 kom telefonen til Ivesdal, fra Vikeså. Og fra Bjerkreim vart det anlagt telefonlinje til Kløgetvedt. Alt dette var rikstelefonlinjer.

I 1912 var det 15 abonnenter under Bjerkreim og 3 under Vikeså. Men i 1920 var det blitt 20 abonnenter under Bjerkreim og 12 under Vikeså, og nå var det og sentral på Tengesdal, Kløgetvedt og på Ivesdal med sine abonnenter.

Det var helst handelstanden og offentlige etater som hadde telefon fram til 1920-30 åra, men på 30-tallet vart telefonen mer og mer allemannseie. Grunna sterke begrensninger kor langt en kunne gå med ei abonnementslinje vart det i grisgrendte strøk mange sentraler. I 1937 var det i Bjerkreim kommune ikke mindre enn 9 sentraler; Bjerkreim, Vikeså, Tengesdal, Kløgetvedt, Ivesdal, Grøtteland, Hovland i Ørsdalen, Bjordal og Vassbø.

Linjearbeid i Sokndal ca. 1900. Telefonlinje vert monter på den gamle telegraflinja som hadde bare en tråd i toppen av stolpen. Foto: E. H. Torjusen. Arkiv: Dalane Folkemuseum.

Bjerkreim telefon A/S

Aar 1924 den 10de Mars avholdtes
Konstituerende generalforsamling i aktiesel-
skap "Bjerkreim telefon A/S"

Samtlige stiftere nemlig: Olaus Vigeddal, Klaus N. Birkreim,
Per P. Vikesaa, S. Svele, Sven J. Skjaveland, Knud A. Svele,
Knut Vikesaa, Ole Hegelstad, Halvor Birkeland, V. Sagland,
Arne Gjedrem, Kittil Gjedrem, Velhelm Holmen, Ivar Solberg,
Ola Vastø, Jarnedal, Theodor V. Bjerkreim, Berthe Amsdal,
M. Birkreim, Gesime Birkreim, Ludvig Vinningland,
Gustav Vinningland, Karl Gjedrem, V. A. Gjedrem, Hans Gjedrem,
Luther Odegård, Viljen Kleppelid, Johan Skettebø, Jonas Brattebø,
Knud T. Røisland, Helge Jørren, Perar R. Tengedal, Bertel O.
Kløgetveit, Sven H. Egeland, Olav Videlden, Paul Sundvort,
Alfred Sundvort, Josef Malmøi, Ragnvald Malmøi,
Ivar N. Espeland, Nils T. Espeland, Anders T. Veen,
Anton Nedrebø, Per E. Spødervold, Karl T. Braastli,
Bertha Hegelstad, Gustav Gjedrem, Peder S. Egeland,
Karl K. Helland, Halvor S. Egeland, P. H. Vinningland,
N. Skettebø, Jørgen Egeland, Om. Gnedal, Lars Sunland,
Enevold Barland, Per T. Tjøstland, Klaus T. Kløgetveit,
Nils J. Kløgetveit, Mandius Skettebø, Karl B. Egeland,
Karl Laxsvele, P. K. Skjaveland, Ole H. Varp, Jørgen O. Hetland,
Ommund Tengedal, Vikesaa Automobil A/S og Klaus N. Birkreim,
Vikeså Forbruk og Villim Nedrebø, Vikeså Ysteri og Arne Gjedrem,
Bjerkreim Sparebank og M. Birkreim og Bjerkreim Ysteri og M. Birkreim,
Pilstede.

Stiftelsesdokumentet med alle stifterne.

Alle tegnet seg for hver sin aksje unntatt følgende:

- P. H. Vinningland – 2 aksjer
- Vikeså Automobil A/S – 4 aksjer
- Vikeså Forbrukslag – 2 aksjer
- Vikeså Ysteri – 2 aksjer
- Bjerkreim Ysteri – 2 aksjer

Den nye Bjerkreim Bro vart åpna i 1922, to år før telefonselskapet vart stifta. Kommunikasjonen i bygda vart forbedra gjennom veinettet og linjeutbygging, og teknologien gjorde sitt inntok med økt biltrafikk og bruk av telefon.

FØRSTE STYREMØTE I BJERKREIM TELEFON A/S

Første styremøte ble holdt 24. mars 1924, det ble behandlet:

Sak 1. Angående betjening av sentralene:

Det ble bestemt at sentralene skal holde åpne fra kl. 7:00 om morgenen til kl. 9:00 om aftenen uten avbrytelse med unntagelse av Ivesdal som holder åpent som tidligere = fra kl. 7 om morgenen til kl. 10:00 om aftenen med en time hvile fra kl. 1 – 2.

Sak 2. Lønning av sentralbetjeningen:

Per J. Tengesdal ble ansatt å betjene Tengesdal sentral med betjening av såvel abonnentene fra Egersund landsogn (Ege) som er tilknyttet sentralen som Bjerkreim med kr. 280,- i lønn ut året. Denne sentral lønnes av Bjerkreim og Egersund og beregnes lik for hver abonnent.

Sak 3. Torger Kløgetvedt ansattes å betjene Kløgetvedt sentral for den lønn av kr. 260,- ut året.

Sak 4. Theodor V. Bjerkreim ble ansatt til å betjene Bjerkreim sentral for kr. 700,- ut året.

Sak 5. Fredrikka Laksesvela ble ansatt å betjene Vikeså sentral for den lønn av kr. 500,- ut året. Husrom innbefattet.

Sak 6. Kasserer

Theodor V. Bjerkreim antas som selskapets kasserer for den lønn kr. 100,- pr. år.

Sak 7. Tilsynsmann og reparatør

Theodor V. Bjerkreim antas som tilsynsmann og reparatør med lønn kr. 1,25 pr 1 arbeidstime.

Sak 8. Håndlangere

Enevald Berland og Tollef Thr.sen Ivesdal antas med lønn kr. 0,80 pr. arbeidstime. - Dessuten har tilsynsmannen rett til å få med bra menn og betale dem med kr. 0,80 pr. arbeidstime.

Sak 9. Det pålegges formannen å underhandle med stasjonsmesteren på Klungland om å få selskapets telefonapparat installert på kontoret eller på en annen for selskapets tilfredsstillende

måte.

Møtet hevet

Olaus Vikesdal (formann), Klaus N. Birkrem, Anders Veen, Kjetil Gjedrem, Karl Laksesvela, Arne Gjedrem.

Den første telefonlinja til Bjerkreim kommune, enda her i lensmannshuset på Gjedrem i 1901.

Linja kom fra Egersund og gjekk innom Bjerkreim sentrum.

Foto: Fotograf ukjent, tatt i 1906.

TARIFF OG REGLEMENT FOR SELSKAPET

Da selskapet vart stifta i 1924 gjaldt bl.a. følgende:

Årlig abonnementsavgift for forretningstelefon kr. 100,- for aksjeeiere, for ikke aksjeeiere kr. 110,-, for privattelefon kr. 55,- for aksjeeiere, for ikke aksjeeiere kr. 65,-.

Nytt abonnement:

Apparat og installasjon innen huset blir abonnentens eiendom, mens linjen til husveggen eies av selskapet.

Reparasjoner, vedlikehold og flyttinger:

Reparasjoner av abonnentens apparater, installasjon innen huset samt batterihold og skifte av samme uføres for abonnentens regning. Linjereparasjoner og vedlikehold utføres hvor ikke særlige avtaler foreligger for selskapets regning.

Oppringninger utenfor tjenestetiden og budsendelse:

For oppringning utenfor tjenestetiden følger Rikstelefonens vanlige takster, som om dagen er kr. 0,25 og om natten er kr. 0,50 pr. oppringning og pr. passert sentral. Avgiften går til selskapet; men oppkreves av den abonnent eller sentral hvorfra oppringningen skjer. Oppringning utenfor tjenestetiden etter doktor, jordmor, eller dyrlege samt hermed mulige nødvendige oppringninger for å skaffe skyss går avgiftsfritt for abonnenten. Budsendelse foretas foretas fra sentralene etter Rikstelefonens takster minimum kr. 0,30 forøvrig kr. 0,50 pr. km. Avgifter for oppringning i utide tilfaller sentralbetjeningen.

Betalingsbetingelser:

Abonnentsavgiften betales forskuddsvis etter den til enhver tid fastsatte pristariff og halvårsvis. Den halvårlige avgift må være innbetalt innen den 15. januar og 15. juli hvert år. Abonnenten hefter for gebyrene for alle av ham forlangte forandringer, for alle gjennom han telefonapparat (ved ham selv eller andre) forlangte avgiftspliktige oppringninger og sentraler. Såfremt en abonnent ikke har ordnet sine forpliktelser til selskapet senest innen 30 dager etter

mottatt skriftlig varsel har selskapet rett til å avstenge vedkommende telefon og nekte forbindelsen ekspedert og uten at selskapets krav på abonnenten derved bortfaller likesom en eventuell påfølgende oppsigelse fra abonnentens side forplikter denne til å svare avgiften til oppsigelsestidens – 3 måneders-utgang. De i slike tilfeller selskapets ekstraordinære påførte utgifter ved avstengning etc. plikter abonnenten å betale etter regning.

Når et abonnentsforhold i henhold til foregående punkt er avbrutt, kan eventuell senere inntredelse igjen gjøres avhengig av at de mulige gjestående gamle forpliktelser ordnes.

Abonnentens varighet og rettigheter:

Abonnementet er bindende i 1 år og anses deretter bindende for hvert påfølgende halvår såfremt skriftlig oppsigelse ikke er inngått til selskapet senest 1 måned før det inneværende kalenderhalvår er utløpt. Hvis en abonnent grunnet flytting eller mulig andre årsaker oppsier sitt abonnement beholder han i 6 måneder fra forbindelsens avbrytelse sine rettigheter som således at hvis han innen denne tid igjen ønsker å inntre som abonnent får tilknytning etter regning beregnet som for flytting. For senere tilknytning beregnes gjeninntredelse som nytt abonnement eller ved overenskomst med bestyrelsen.

Telefonkatalogen:

Hvert telefonnummer oppføres 1 gang over helsideslinjen i telefonkatalogen og under den bokstav hvor under det finnes naturlig å plassere abonnentens navn. Telefunnummeret kan om ønskes oppføres under flere bokstaver og over flere linjer når oppførelsen antas å være til nytte for telefonkorrespondansen. Hver ekstra linje betales da med kr. 1,- pr. år. For mulige feil i telefonkatalogen har selskapet intet ansvar. Abonnenten vil gratis få utlevert et eksemplar av telefonkatalogen pr. Abonnent. Tilleggseksemplarer fås etter den for hver årgang fastsatte pris.

Alminnelige bestemmelser:

Enhver telefonforbindelse vil i alminnelighet bli tilknyttet den sentral og over de ruter og på den måte som selskapet finner mest regningsvarende. Tilknyttinger og forbindelser er dog underkastet de forandringer som selskapet til enhver tid av tekniske eller andre grunner finner påkrevet.

Overtar noen med selskapets samtykke og etter dets regler og tariffer en telefonforbindelse går han straks inn i den tidligere abonnents rettigheter likesom han også overtar sammens forpliktelser for samme forbindelse. Telefonselskapet overtar intet ansvar for mulige følger av feil – ekspedisjoner eller tekniske feil og uhell; men feil vil søkes rettet hurtigst mulig og gjentakelse søkt forebygget, ved henvendelse helst skriftlig til selskapets tilsynsmann i Bjerkreim.

For stans på en telefonforbindelse forårsaket av selskapet er en abonnent berettiget til godtgjørelse pr. Døgn i henhold til hans telefonavgift og hvor avbrytelsen overstiger 10 døgn pr. år når skriftlig henstilling herom er godtgjort innen årets utgang. Telefonselskapet oppstiller som betingelse at huseier så lenge tilknyttingen varer fratrer krav på godtgjørelse for ledningsfeste og anbringelse på vedkommendes eiendom, bygninger eller forsåvidt nødvendig på eiendommen forøvrig for oppnåelse av vedkommende linjes tilknytning til det øvrige nett. Det påhviler abonnenten at disse vilkår er tilstede for tilknytning og hvis dette skulle forsømmes av abonnenten og selskapet av huseieren legges hindringer i veien for reparasjon, vedlikehold eller tilsyn av sine ledninger forbeholder selskapet seg rett til å heve abonnementet.

Samtlige linjer og arrangement utover abonnentens apparater og egen installasjon er selskapets eiendom, disponeres av dette og selskapets funksjonærer har til enhver tid rett til adgang og benyttelse av samme. Abonnenten må hverken selv eller benytte andre enn til selskapets folk til utførelse av forandringer, flyttinger og lignende. Heller ikke må forbindelser istandbringes til andre apparater og linjer uten selskapets samtykke.

Et abonnement er for abonnentens eget bruk og medfører ingen forpliktelse for ham til utlån av telefonen til andre abonnenter eller ikke abonnenter.

LINJENETTET BYGGES UT

Når «Bjerkreim telefon A/S» vart stifta i 1924 var det allerede 5 telefonsentraler i kommunen; på Bjerkreim, Vikeså, Tengesdal, Kløgetvedt og på Ivesdal. Dette var rikstelefon-linjer med lokalt utbygget sprednett fra hver sentral og til den enkelte abonnent. Senere vart linjenettet utbygget slik:

1924 fikk Gerhard O Vikesdal innlagt telefon. Styrets beslutning: *Gerhard tilbys telefon innlagt hos ham med nytt telefonapparat alt innberegnet for kr. 300,- og såfremt det trengs stolper fra hovedlinjen bekostes disse av abonnenten og såfremt egen linje forlanges fra sentralen bekostes også tråden og isolatorene for denne av abonnenten.*

Den 29. november 1924: *Man innvilget i at Karl B. Egeland, Torger I. Egeland og Ole A. Olsen på Bjerkreim får telefon innlagt til seg for dettes kostnader og betaler avgift som ifølge tariff.*

Den 20. april 1925 kan vi lese i protokollen: *Fra V. Nedrebø kom det søknad på vegne av Birkelands og Nedrebø oppsittere på hvilke betingelser oppsitterne kunne få telefon til seg. Styret fattet enstemmig følgende: Telefonselskapet anlegger en dobbel linje fra Vikeså sentral til Nedrebø, Birkeland, Fuglestad – installerer apparatene – strekker trådene m. m. bekoster innkjøp av stolpene på betingelse av at der skaffes 6 abonnenter samt at de kjører stolpene fra det sted som selskapet kjøper dem – antagelig Malmei – tar av barken av hver stolpe etter nærmere avtale – oppgraving av huller og oppsetning av linjen – samt forplikter seg å stå som abonnent i minst 10-ti-år – overfører til selskapet en kontant betaling av hver abonnent kr. 350,- når linjen er ferdig – samt betaler den årlige avgift til selskapet av kr. 65,- pr. abonnent – dersom de inngår som aksjonær kr. 55,- årlig. Dersom abonnentantallet skulle bli mer enn 6, vil det bli billigere.*

I samme styremøte ble følgende besluttet: *Dersom oppsitterne i Røyslandskretsen vil få telefon til seg – fattet styret samme beslutning for dem som for Birkelandskretsen. Abonnentantallet fastsettes her også til 6 stykker.*

I 1928 ble det bestemt å anlegge doble linjer mellom sentralene så snart de økonomiske forhold tillot det.

I 1929 skulle Asheim få telefonlinje fra Ivesdal såfremt abonnentene tar stolpene på rot hvor selskapet kjøper disse på Ivesdal eller Malmei, transporter disse fram, skover stolpene og setter dem opp og betaler kontant kr. 100,- (kr. 50,- hver) samt betaler apparat og installasjon i husene.

I 1930 tar selskapet opp med Egersund telefonselskap om å bygge dobbellinje mellom Bjerkreim og Egersund, og at kostnadsfordelingen blir mellom kommunegrensene.

Samme året diskuteres bygging av telefonlinje til Osland over Vaule, Bue og Røysland. Utgiftene til bygging av denne linjen med 2 dobbellinjer er anslått til kr. 2.300,-. Det blir besluttet å bygge linjen til Osland med sidelinje til Bue på vilkår av at det skaffes minst 6 abonnenter som forplikter seg å holde den i minst 10 år. Abonnentene tar stokkene ved vei (Berland, Ivesdal eller Malmei) og transporterer disse på plass og setter dem opp og betaler kontant kr. 100,- til selskapet. Hjelp til strekk av linjen gjøres av abonnentene. Bygges linjen kun til Røysland og skaffes minst 5 abonnenter betales kr. 50,- hver. Installasjon og apparat bekostes av abonnentene.

Samtidig diskuteres også bygging av av telefon til Netland mot at Severin Efteland betaler kr. 100,- til selskapet og utfører arbeidet med oppsettelse av stokker om medhjelp til strekk av linjen.

I 1933 diskuteres bygging av telefonlinje til Isak Helland, Hustuft og Karl Helland på Helland. Det blir besluttet at telefonen bygges til disse to så fremt Isak og Karl Helland bekoster linjen fra Hellandsmone og hjem til Helland. Stolene skal være av osp eller furu men forsvarlige stolper. Blir det spørsmål om anlegg av telefon til Apeland må disse koste linjen fram fra Apeland til hovedlinjen såframnt man kan få denne abonnent inn på linjen til Helland eller Torkel Apeland.

I samme møte ble det besluttet å bygge telefonlinje til Skjæveland såfremt der skaffes 4 abonnenter og at abonnentene skaffer stolper og setter disse opp. Selskapet koster da 2 linjer fra sentralen til til husveggen til hver abonnent. Stolpene må være av forsvarlig størrelse (18 fots

stolper og 5 tommer i toppen). Torleif Gåsland var villig å selge stolper på 6 meter med 5 tommer topp for kr. 4,- og på 7 meter for kr. 4,50 levert enten ved Vigedal eller ved Spødervold bro.

Beslutning: Telefonselskapet kjøper 30 stolper på 6 meter og 10 stolper på 7 meter.

Den 5. mars 1934 kan vi lese følgende i styreprotokollen: *Sak ang. klage fra Klaus Apeland ang. telefonlinjen som går forbi hans hus på Bjerkreim og at denne forstyrrer ham ved at det synger fra linjen. Joh. Slettebø foreslår at man intet gjør med linjen, hvilket enstemmig vedtoges.*

Klaus Apeland sitt hus ses helt til venstre. Telefonstolpen vi ser står rett utenfor hushjørnet.

Bildet er tatt i 1922 og stolpen har fått langt flere linjer på de 12 årene fram til 1934.

Klagen på støyen var nok i høyeste grad berettiget.

I samme møte kan vi lese følgende: *Sak angående bygging av telefon til Bue. Beslutning: Under forutsetning av at der blir 4 abonnenter koster selskapet linjen til Bue på følgende vilkår: De interesserte betaler kontant kr. 400,- og setter opp stolene, og skaffer håndlangere under strekk av linjen.*

I 1935 kjøper selskapet inn stolper fra Torleif Gåsland; stolper på 8 meter kr. 6,-, stolper på 7 meter kr. 5,-, stolper på 6 meter kr. 4,-.

Samme år tilbys Karl Helland bygging av linje til ham under forutsetning at Karl skaffer stolper og setter opp disse, så koster selskapet linjen med isolatorer og knytter telefonen til den ledige linjen enten til Bjerkreim eller Tengedal sentraler. Karl holder håndtlangere under strekning av linjen. Når det gjelder linjen til Nedrebø, Birkeland og Fuglestad så vedstås det tidligere gitte tilbudet. Tilbudet vedstås såfremt der skaffes 11 abonnenter til denne linjen. Samme tilbud vedstås for bygging av linje fra Ivesdal til Asheim såfremt det skaffes 3 abonnenter.

Men i slutten av året 1935 tas saken opp til fornyet behandling av telefon til Nedrebø, Birkeland og Fuglestad og Skjæveland. *Nordgårene tar linjen fra Skjæveland og fram og Skjæveland fra Vikeså og til Skjæveland. Der skaffes 8 abonnenter i Nordgårene og 3 på Skjæveland. Selskapet kjøper stolper på rot og de interesserte hogger og kjører stolpene fram til telefonlinjen og setter dem opp, og skaffer håndlangere under strekk av linjen. Samme tilbud gjelder også Asheim såfremt der skaffes 3 abonnenter. Selskapet bærer så utgiftene ved linjen forøvrig.*

Den 20. januar 1936: *Sak 1: Angående telefonlinjen til Vaule og Bue. Beslutning: Det tidligere tilbud godtas av de interesserte. Det blir 5 abonnenter. Sak 2: Telefon til Skjæveland. Beslutning: Dersom Karl Skjæveland og G. Salvesen hogger stolpene og setter dem opp fra Vikeså til Skjæveland, skal der ikke være mer enn disse to på deres linje til Skjæveland. Sak 3: Kjøp av telefonstolper til linjen Vikeså – Nedrebø og Ivesdal – Asheim. Beslutning: Det pålegges formannen å skrive til skogmester Johannesen Klepp og om kjøp av telefonstolper i Statens skog på Malmei.*

Formannen og Th. V. Bjerkreim møter som kjøpere for Telefonselskapet. De kjøper inntil 300 stolper.

Samme år godtar styret tilbud fra T. T. Fuglestad om kjøp av 3000 kg telefontråd nr. 13 for en pris av kr. 0,28 pr. kilo levert Sandnes. Det blir og bestemt: *Under bygging av nye linjer skal selskapet holde oppsynsmann. Theodor V. Bjerkreim stikker linjene, Tollef B. Ivesdal blir oppsynsmann under stolpereisingen til Asheim og Vikeså, Skjæveland og nordgårdene. T. V. Bjerkreim blir oppsynsmann under stolpereisingen Vikeså – Bue.*

*Theodor Bjerkreim heim fra arbeid med stolpeskorpe bak på sykkelen.
Fotograf ukjent.*

Trygve Fuglestad har leiet hus på Nedrebø og søker i 1937 om å få innlagt telefon. Han tilbyr å koste ny linje, med stolper og tråd og betale kr. 20,- i kontingent fordi han også betaler kontingenten for telefonen hos Torkel T. Fuglestad. Styret går med på dette, og en årskontingent av kr. 25,- pr. år eller kr. 60,- for begge.

I 1938 ber oppsitterne på Røysland, Moi og Osland om å få telefonen bygget til dem, og betingelsene for dette. *Beslutning: De interesserte betaler kontant kr. 400,- til selskapet, og tar stolpene ved bilvei, kjører dem fram til linjen, setter dem opp og skaffer folk til strekk av linjen, samt skaffer minst 5 abonnenter.*

I samme året ber Elling Vinningland om å få telefon innlagt til ham. Han tilbyr seg å betale selskapet kontant kr. 80,- og koste stolper fra hovedlinjen og hjem til ham og være med under strekk av tråden. Selskapet godtar tilbudet dersom de får lov å legge linjen hans fra Tengesdal.

For 1939 kan vi lese: *Det besluttes å bygge dobbellinje fra Vikeså til Ivesdal og skifte inn ny sentral på linjen Ivesdal-Veen. Til å lede arbeidet valgtes Tollef T. Ivesdal.*

I samme møte ville Spener Vikesdal vite på hvilke betingelser han kunne få telefon til Vikesdal. Dersom han vil ha egen linje fra Vikeså til Vikesdal skal betale kr. 90,- kontant og skaffe 2 mann til hjelp under strekk av tråden. Likeså ville Tønnes K. Skjæveland vite hva det ville koste ham å få egen linje fra Vikeså til ham på Skjæveland. Dersom han betaler kr. 100,- kontant og skaffer to mann til strekk av linjen.

I 1940 er det søknad fra Jon Helland, Olaf og Nils Foss om å få telefonlinje til seg. *Dersom selskapet kan få kjøpt stolper for kr. 4,- på rot i Statens skog på Malmei eller mindre, besluttes å bygge telefonlinje til Foss på følgende betingelser: Jon Helland og Olaf og Nils Foss hogger stolpene, transporterer dem fram til linjen, setter dem opp, skaffer håndlanger-hjelp til strekk av linjen. Jon Helland betaler kontingent med kr. 40,- pr. år, Olaf og Nils Foss skal betale kr. 50,- pr.*

år isammen da disse to må ha et apparat isammen.

Samme år besluttet at Spener Vikesdal betaler kr. 100,- og skaffer to mann til hjelp til strekk av linjen fra Vikeså til Vikesdal og viss der må noen nye stolper til, så skal Spener skaffe disse, og koster apparat og innlegg.

Der har tydeligvis blitt problemer med å strekke ny linje fra Birkeland til Foss, for 26/9-40 besluttet det at linjen skal strekkes fra Vikeså og helt fram til Foss, og at Jon Helland, Ole Foss og Nils Foss skal betale kontingent som de andre telefonabonnenter som ikke har aksjer, og at de skal ha hver sitt apparat.

I samme møte opplyses det at Bjekreim telefon A/S har bygget linjen til gården Sleveland fordi Helleland telefonselskap ikke ville bygge den. Bjekreim telefon har også bygget linjen til Klungland stasjon og jernbanen har bekostet kr. 600,- da denne ble bygget. Styret ser ingen grunn for å overføre disse linjer til Helleland telefonselskap, selv om konsesjonsgrensene nå er endret til å falle sammen med kommunegrensene.

I 1941 søker Ragnavald Apeland, Johan Apeland og Kristoffer Apeland om telefon og betingelser. *Enstemmig beslutning: De kjøper furu eller gran stolper, skaver dem og setter dem opp. Likeledes betaler de tråd og isolatorer fra Bjekreim sentral og fram til husveggen på Apeland. Dessuten skaffer de nødvendige håndlangere til hjelp og strekk av tråden fra Bjekreim og fram til Apeland. Selskapet holder kun 2 mann til strekk av tråden. Alt innlegg koster de selv.*

I samme møte søker Jonas Hegre, Sandnes om telefon til sin hytte på Malmei. *Enstemmig beslutning: Jonas Hegre, Sandnes betaler kr. 180,- så bygger selskapet telefonlinjen fram til hans hytte på Malmei.*

Senere samme år søker lærer Øystein Ommedal på Tengesdal om å få innlagt telefon i sitt hus. *Enstemmig beslutning: Øystein Ommedal får innlagt telefon mot at han betaler tråd og isolatorer og om der må noen nye stolper til og likeens aparat. Selskapet holder 2 mann til strekk av tråden fra Tengesdal sentral til lærerboligen på Tengesdal.*

I samme møte søker Samuel Helland om å få innlagt telefon: *Enstemmig beslutning: Samuel koster tråd og isolatorer fra Tengesdal og fram til Helland og om der må noen nye stolper, likeens apparat og innlegg. Selskapet holder to mann til strekk av tråder fra Tengesdal sentral og fram til Helland.*

FLYTTING AV TELEFON

Den 12. oktober 1925 har styret oppe følgende sak: *Der er framkommet til styret klage over at bestyrerinnen ved Vikeså telefonsentral betjener den mindre tilfredsstillende, i den anledning har telefonkasserer Th. V. Bjekreim henvendt seg til Sven J. Skjæveland, som er villig å overta sentralstasjonen med rikstelefontasjonen for en årlig lønn av kr. 750,- + alle goder ved rikstelefontalene som nå oppbæres – i den anledning fattet styrt enstemmig følgende beslutning: Den nåværende bestyrerinne ved Vikeså telefonsentral oppsies i dag, fratredelse ved oppsigelsefristens utløp. Riks- og telefonsentralen flyttes til Sven J. Skjæveland, som i dag påtar seg å betjene Rikstelefontonen for en årlig lønn av kr. 300,- + goder og for telefonsentralen av en årlig lønn av kr. 450,- i minst 5-fem-år. - Gjensidig oppsigelse 3-tre-månader. Med hensyn til flytting av rikstelefontentralen besluttet, at utgiftene hermed bæres av rette vedkommende. To måneder senere kom det opp ønske fra bestyrerinnen om å kunne fortsette med sentralen, men styret valgte å opprettholde sin beslutning om flytting. Sentralen ble deretter flyttet fra Kommunehuset til Sven sitt hus.*

Den 1. februar 1941 sier Sven J. Skjæveland opp sin sentral på Vikeså. Den innbefatter rikstelefontonen og bygda telefon og styret søker etter annen som kan overta.

Den 24. mars 1941 er det kommet inn søknad fra Magnus Øygard om overtakelse av Vikeså rikstelefontonen og bygdetelefontonen med lønnsforlangende kr. 1.200,- tolvhundre pr. år. Søkeren stiller og det kravet at han vil være med å arbeide på telefonen under flytting av sentralen og siden være med og arbeide på bygdetelefontonen når der må bli reparasjonsarbeid og nye anlegg. *Enstemmig*

styrets formann tilskriver betjeningen av Ivesdal sentral om å betjene sentralen uten avbrytelse fra kl. 7 morgen til kl. 9 aften i hverdager og fra kl. 8-10 f.m. og fra 4-6 e.m. søn- og helligdager.

I 1930 ønsker styret endringer på åpningstidene for rikstelefonstasjonen på Vikeså, slik; åpen fra kl. 8-21, på søndager 8-10 og 16-18.

LØNNS- OG ANDRE GODTGJØRELSER

Sentralen kom til Ivesdal i 1920. Tollef T. Ivesdal hadde avtale om betjening av sentralen fram til 1925, og hadde fått utbetalt kr. 100,- for den resterende tiden, av i alt kr. 200,- som han mente å ha tilgode. Egersund telefon A/S kunne imidlertid legge fram dokumenter som viste at abonnentene i Øvre-bygden hadde påtatt seg sentralbetjening og sentrallokal på Ivesdal for et tidsrom av 5 år uten godtgjørelse, tiden utløper juli 1925. *Beslutning: Den av styret tidligere fattet beslutning opprettholdes og kasserer pålegges å kreve tilbake de kr. 100,- som er ham utlevert.*

Den 28. februar 1925 ber kassereren (Theodor V. Bjerkreim) om lønnstillegg for 1925 på kr. 50,-. *Enstemmig beslutning: Som vel utført arbeide i 1924 bevilges ham en påskjønnelse av kr. 50,-.* Han fikk altså sin lønn økt fra kr. 100,- til kr.150,-. Samtidig leser vi: *Det besluttes at sognepresten skal ha fri telefon på linjen i Bjerkreim.*

Den 12. oktober 1925 ble det anvist kr. 53,- for arbeidet Olaus Vikesdal hadde hatt med registreringen av «Bjerkreim telefon A/S»

Den 10. februar 1927 bestemmes det at abonnement kontingenten nedsettes med kr. 15,- til kr. 40,-. Samtidig blir det bestemt at lønnen til sentralbetjening, oppsynsmann og arbeidere på telefonen settes ned med 10%. Dette vart ikke godt mottatt. Oppsynsmann Teodor Bjerkreim som hadde vore kasserer for fast kr. 150,- i året kunne ikke godta sin lønnsnedsetting som oppsynsmann. Han sa seg villig å fratre som kasserer når som helst om de fekk en annen til mindre lønn. Styret besluttet at Teodor skulle fortsette med samme lønn som før.

Den 9. april 1927 søkte Torger Kløgetvedt om forhøyning av sin lønn for betjening av Kløgetvedt sentral, men styret avsto dette. Og samme avslaget fikk Tollef Ivesdal for sin sentralbetjening. I samme møte vart det for Tengesdal sentral nedsatt lønn med kr. 18,- i tillegg til den tidligere 10% nedsettelsen. Og Teodor Bjerkreim fikk avslag på å om selskapet vil holde lys på det værelset hvor telefonen holdes.

I 1928 søkte Enevald Berland om å slippe betale avgift for sin telefon siden han arbeidet for telefonselskapet. Dette ble avslått. Per J. Tengesdal søkte om lønnstillegg da han hadde fått en ny abonnenttilknytting, men fikk avslag.

I 1931 bestemmes ny lønn til Theodor Bjerkreim av kr. 1,- pr. time og kr. 0,60 til andre arbeidere. Og for sentralbetjeningen nedsettes lønnen 15% av; for Bjerkreim kr. 700,-, for Vikeså kr. 500,-, for Ivesdal kr. 300, for Kløgetvedt og Tengesdal kr. 260,-. Kontingenten nedsettes med kr. 5,-. Men godt et halvt år etter nedsettes lønnen til Theodor til 90 øre pr.time og andre arbeidere til 50 øre timen.

I 1933 setter de ned lønningen ytterligere til; Bjerkreim sentral kr. 500,-, Vikeså sentral kr. 350,-, Ivesdal sentral kr. 200,-, Tengesdal sentral kr. 195,- Kløgetvedt sentral kr. 195,-, arbeidslønninger for Teodor Bjerkreim kr. 0,70 pr. time, for Tollef Ivesdal kr. 0,60,- pr time, andre arbeidere kr. 0,50- pr. Time, lønn til kassereren kr. 100,- . For denne godtgjørelsen ville Teodor Bjerkreim ikke beholde kasserestillingen, men Halvor Birkeland sa seg villig å ta kassererstillingen for kr. 100,-, og han ble ansatt.

I slutten av året 1935 sier Halvor Birkeland opp sin stilling som kasserer for selskapet. Den 4. mars 1936 ansettes Jonas S. Skjæveland som kasserer for selskapet for en lønn kr. 125,- pr. år. Det fordres en garanti, stort kr. 3.000,- for ham.

I samme møte foreligger søknad fra Sven J. Skjæveland om kr. 300,- i lønnstillegg for betjening av Vikeså sentral. Det besluttes å betale ham et årlig tillegg på kr. 150,- fra 1/1-36.

I 1938 søker Peder J. Tengesdal om lønnstillegg på kr. 170,-, den nåværende lønn er

kr. 195,-. *Beslutning: Der bevilges ham et tillegg for automaten stort kr. 80,-, dersom Egersund telefon A/S tar halvdel. Resten av forlangende kr. 90,- imøtekommes.* I samme møtesøker Theodor Bjerkreim om kr. 125,- i lønnstillegg, samt Guri Kløgetvedt om kr. 55,- i lønnstillegg. Begge søknader innvilges. Sven J. Skjæveland søker om kr. 150,- i lønnstillegg fra 1/7-37. *Beslutning: Der innvilges ham et tillegg stort kr. 100,- fra 1/1-38.* Så søker Jonas S. Skjæveland om et lønnstillegg, stort kr. 25,- for kassererjobben, og får dette innvilget. Samtidig besluttes å forhøye abonnementet fra kr. 30,- til kr. 35,- for aksjonærer og fra kr. 35,- til kr. 40,- for ikke aksjonærer. Forretnings-telefoner fra kr. 60,- til kr. 65,-.

I 1939 er det søknad om kr. 40,- i lønnstillegg for Ivesdal sentral, den nåværende lønn er kr. 325,- pr. år. Søknaden avslås.

Videre fastsettes lønninger til telefonarbeidere og formenn slik; Telefonarbeidere 80 øre pr. Time, Tollef T. Ivesdal 90 øre pr. Time, Theodor Bjerkreim 100 øre pr. Time.

I 1940 er det søknad fra Guri Kløgetvedt om kr. 50,- i lønnstillegg for betjening av Kløgetvedt sentral. Dette innvilges, hennes lønn blir etter dette kr. 300,- pr. år fra 1/1-40.

Samme år søker Tollef T. Ivesdal om lønnstillegg for sentralen på Ivesdal, nåværende lønn er kr. 325,-, han søker om et tillegg på kr. 75,-. Så søker han også om tillegg på sin timelønn som nå er kr. 0,90 pr. time til kr. 1,- pr. time. *Beslutning: Det bevilges ham et tillegg for betjening av sentralen med kr. 50 pr. år fra 1/1-40. Hans timebetaling blir forhøyet fra 90 øre til kr. 1,- pr. time.*

Så er det søknad fra Sven J. Skjæveland om lønnstillegg for betjening av Vikeså sentral stort kr. 250,- pr. år. *Beslutning: Der bevilges ham et tillegg kr. 50,- pr. år regnet fra 1/1-40 på betingelse av at betjeningen er på plass og ekspederer den tid telefonen er åpen.*

Likedan er det søknad fra Theodor Bjerkreim om lønnstillegg for betjeningen av Bjerkreim sentral. Han søker om lønnstillegg stort kr. 210,- pr. år. *Beslutning: Der bevilges ham et tillegg stort kr. 60,- pr. år regnet fra 1/1-40.*

I neste styremøte møtte Svend J. Skjæveland opp personlig og fikk da innvilget et lønnstillegg på kr. 100,-.

Så kommer vi til styremøte 10. juli 1940, da besluttes følgende: *Om lønningene til betjeningen til alle sentralene i Bygden: Beslutning: Lønningen vært å sette ned med 20% for alle sentralene i Bygden regner fra den 1/7. Denne bestemmelse gjelder inntil videre.*

Men allerede i neste styremøte fattes følgende vedtak: *Om lønningene til alle sentralene i bygden: Enstemmig beslutning: Lønningen vert å forhøye med 20% for samtlige sentraler i bygden, regnet fra 1/7-1940.*

I samme styremøte søker Guri Kløgetvedt om lønnstillegg for Kløgetvedt sentral. Hun søkte om kr. 2,- i lønnstillegg fordi hun krevde inn fra folk som ikke har telefon. *Beslutning: Denne søknad kan ikke imøtekommes, og heller ikke at hun gjør avtale med folk som ikke har telefon, men holder seg til Telefonselskapets tariffer og bestemmelser.*

I 1941 får Jonas Skjæveland et lønnstillegg som kasserer på kr. 50,- slik at hans lønn blir da kr. 200,- pr. år. Senere på året gis lønnstillegg kr. 0,20 pr. time til Theodor Bjerkreim og Tollef T. Ivesdal til ny lønn kr. 1,20 og til de andre arbeiderne til kr. 1,00 pr. time. Tollef T. Ivesdal søker om lønnstillegg kr. 125,- for Ivesdal sentral, men blir bevilget kr. 50,- regnet fra 1/6-41.

Styreformenn valgt:

1924 – Olaus Vikesdal	1925 – Maurits Bjerkreim	1927 – Arne Gjedrem
1936 – Torkel G. Birkrem	1940 – Bertel Kløgetvedt	1942 – Albert Gjedrem

Selskapet «Bjerkreim telefon A/S» vedtatt oppløst den 25. januar 1943.
og Telegrafverket overtar.

Aaland Gård, februar 2014
Paul Tengesdal